УДК 005.932:339.137:339.14:355.4

С.Ю. Кулакова, к.е.н., доцент
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

У сучасних умовах ефективна логістична діяльність забезпечує конкурентоспроможність виробничого підприємства та залежить від визначення місця в загальній стратегії суб'єкта господарювання. Ефективна логістична діяльність компанії виконує декілька функцій, а саме: ефективна закупівля сировини, її зберігання та транспортування, ефективний розподіл та маркетинг продукції. Тобто при успішній реалізації цих функцій підприємство досягне підвищення якості обслуговування споживачів та мінімізації загальних витрат підприємства-виробника. З економічної точки зору основною метою логістики можна вважати створення в ланцюжку поставок значних переваг, що містять додану вартість, зберігаючи витрати на мінімальному рівні. Тому управління загальними витратами в логістичній системі є основним параметром оптимізації виробничих витрат підприємства.

Тривалий час активному формуванню та розвитку ланцюгів поставок сприяли тенденції глобалізації світової економіки. Однак спалах пандемії COVID-19, карантинні заходи призвели до безпрецедентної зупинки (уповільнення) виробничих процесів майже в усіх секторах світу, що поставило під загрозу саме існування глобальних ланцюгів поставок.

Сучасні глобальні ланцюжки поставок надзвичайно крихкі через велику кількість посередників. Це стало гальмом для їх розвитку в умовах пандемії COVID-19.

Подібний негативний ефект цей фактор мав під час повномасштабного вторгнення росії в Україну. Він знищив логістику та ланцюжки поставок, які десятиліттями розвивали вітчизняні підприємці. За даними НБУ, під час масштабної війни економіка нашої країни втрачає до 50% ВВП, МВФ оцінив втрати від вторгнення загарбників у 35% ВВП [1].

Водночас нестандартні умови ведення бізнесу в поєднанні з карантинними обмеженнями, пов'язаними з COVID-19 та воєнним станом, змусили компанії приділяти більше уваги вдосконаленню, адаптації та розвитку логістичної системи для забезпечення необхідного (запланованого) рівня конкуренції. І хоча початок агресії з боку рф не став для України повною несподіванкою, серйозним викликом стали проблеми в процесах забезпечення військ і населення. Оптимізація матеріально-технічного забезпечення стала другою (після ведення бойових дій) проблемою, яка потребує ефективного та швидкого вирішення: за

результатами проведеного опитування серед учасників тендерів Prozorro показали, на перше місце підприємці поставили необхідність звільнення від податків (37%), на друге – допомогу з логістикою (17%) [1].

У сучасних умовах високий ступінь ураження національної системи ланцюгів поставок через російську окупаційну війну в основному пов'язаний з недостатньою диверсифікацією ланцюгів поставок. Причиною цього стала політика максимального скорочення логістичних витрат, що підвищувало рівень ризику їх відхилення на різних етапах. Адекватним способом вирішення проблеми є застосування послідовності оптимізації ланцюга поставок в умовах невизначеності (війни, кризи тощо) [2].

До ключових напрямків удосконалення матеріально-технічного забезпечення вітчизняних підприємств під час війни та після неї слід віднести:

- відмову (повну/часткову) від накопичення, зберігання вантажів у великих обсягах;
- високий рівень динамічності складських умов (раніше відкриття поїзда тривало три місяці, то в умовах воєнного часу евакуація речей з районів бойових дій вимагала миттєвих рішень і дій);
- ускладнення логістичних операцій, подовження логістичних ланцюгів, їх диверсифікація / багатоваріантність (потрібно формувати кілька альтернатив, сценаріїв, а не спиратися на один варіант);
- чітка орієнтація на споживача, прогнозування попиту і, отже, планування продажів, логістичних операційї тощо.

Література

1. Становище бізнесу в період воєнного стану. ДП «ПРОЗОРРО» 2022. URL: https://infobox.prozorro.org/articles/stanovishche-biznesu-v-period-voyennogo-stanu

2. Завербний, А., Двуліт, З., & Вуєк, Х. (2022). ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ЛАНЦЮГІВ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД. Економіка та суспільство, (43). https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-54